

Wesoła Szkoła

**Scenariusz zajęć
integralnych**

pt. „Las nas zauroczył”

Autor:

Barbara Stolarska

**Nauczyciel kształcenia zintegrowanego
w Szkole Podstawowej nr 3 w Wodzisławiu Śląskim**

SCENARIUSZ ZAJĘĆ INTEGRALNYCH

Tytuł: *Wesoła szkoła*

Etap edukacyjny: *kształcenie zintegrowane- klasa III*

Czas trwania: *2 dni*

Miejsce: *I dzień- wycieczka do lasu*
II dzień- sala lekcyjna

Blok tematyczny: *Las nas zauroczył*

Temat dnia pierwszego: *Wyprawa do lasu-(4 godz. lekcyjne)*

Cele kształcenia i wychowania	Treści i pojęcia kluczowe	Opis standardów osiągnięć ucznia. Uczeń potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Wzbogacanie słownictwa związanego z przyrodą; Wdrażanie do umiejętnego dokonywania notatek z obserwacji; Świadome wykorzystywanie narzędzi do obserwacji Rozpoznawanie drzew, krzewów i zwierząt leśnych, Wdrażanie do ekologicznego zachowywania się w lesie; Znaczenie lasu dla człowieka	<ul style="list-style-type: none"> Las jako środowisko naturalne; Typy lasów; Drzewa i krzewy leśne; Zwierzęta leśne; Skarby lasu; Obsługa lornetki i lupy;	<ul style="list-style-type: none"> właściwie zachować się w lesie; rozpoznać drzewa i krzewy; praktycznie posługiwać się lornetką i lupą; dostrzec w przyrodzie piękno jesiennego lasu; obserwować życie zwierząt zapisywać wyniki obserwacji

Metody:

- Słowna*
- Praktycznego działania: ćwiczenia, doświadczenie*
- Zabawowa*

Formy pracy:

- Zbiorowa jednolita*
- Grupowa zróżnicowana*
- Indywidualna jednolita*

Pomoce dydaktyczne:

Lornetki, lupy, „Dzienniki obserwacji” (zeszyty, w których uczniowie dokonują notatek z obserwacji podczas wycieczek), przybory do pisania i rysowania, toreбки foliowe

Tok lekcji

Przebieg zajęć, komentarz metodyczny	Czynności uczniów (przewidywane odpowiedzi uczniów)
1. Przygotowania do wycieczki. Podanie celu wyprawy, przypomnienie zasad bezpiecznego poruszania się po drodze. Zawarcie pisemnego kontraktu. Każdy uczeń indywidualnie podpisuje kontrakt.	Uczniowie zapoznają się z celem wycieczki, przygotowują niezbędne do obserwacji narzędzia i przybory. Na dużej planszy wypisują zasady umowy bezpiecznego zachowania się w drodze i podczas wycieczki; KONTRAKT <ul style="list-style-type: none"> • <i>Zachowuję się kulturalnie</i> • <i>Idziemy parami, zwartą kolumną</i> • <i>Uważnie słucham poleceń nauczyciela</i> • <i>W lesie zachowuję się cicho</i> • <i>Aktywnie uczestniczę w obserwacjach</i> Uczniowie podpisują kontrakt i wychodzą na wycieczkę.
2. Swobodne wypowiedzi uczniów na temat wrażeń estetycznych wywołanych kolorystyką lasu.	<i>U: Proszę pani jak tu pięknie. Las mieni się różnymi kolorami.</i> <i>Jest żółto, brązowo, tam w dali czerwieni się jarzębina.</i> <i>Słychać jak pięknie szumią drzewa.</i>
3. Powitanie lasu. Wybrany uczeń odczytuje krótką powitanie przygotowaną przez nauczyciela.	<i>U: „Witamy cię kolorowy lesie, kłaniamy się potężnym drzewom, mówimy dzień dobry ptakom”</i>
4. Wejście w głąb lasu. Słuchanie odgłosów lasu.	Uczniowie wyciszeni wsłuchują się w odgłosy lasu. Próbuje odgadnąć nazwy śpiewających ptaków. <i>U: To na pewno jest kukułka, a to chyba wilga.</i>
5. Obserwacja lasu. Podział uczniów na 4 grupy. Każda grupa otrzymuje zadanie do wykonania. Gr. I- Odkryj łopatką ściółkę i zaobserwuj i zanotuj, co się w niej znajduje, jakie zwierzęta tam żyją. Wykorzystaj do obserwacji lupę. Zbierz trochę ściółki do woreczka. GR. II – Zaobserwuj i zanotuj, jakie zwierzęta znajdują się wśród mchów, paproci i grzybów. Możesz wykorzystać lupę. GR. III- Rozpoznaj krzewy i	Uczniowie dokonują obserwacji wybranej warstwy lasu zgodnie z podanymi na kartkach poleceniami. I zapisują w „Dziennikach obserwacji” swoje spostrzeżenia GR. I- <i>Ściółka ma prawie czarny kolor. Zaobserwowaliśmy w niej suche i zgnile igły, liście, gałązki, trawy. Dostrzegliśmy również szczątki obumarłych zwierząt.</i> GR. II- <i>Wśród mchów, paproci i grzybów dostrzegliśmy motyla, ważkę, mrówki, pająka i biedronkę.</i> GR. III- <i>Rozpoznaliśmy następujące krzewy: leszczyne, jeży-</i>

<p>młode drzewka oraz zamieszkujące tam zwierzęta. Zanotuj swoje obserwacje. GR. IV- Obserwuj korony drzew (wykorzystaj lornetkę). Rozpoznaj rodzaje drzew i zwierzęta. Zapisz swoje obserwacje</p>	<p>ny, maliny, jałowiec, czarny bez, oraz młode drzewka: brzozę, świerk. Dostrzeżliśmy również zwierzęta: zając, sarnę i jeża. GR. IV- Obserwowaliśmy korony drzew przez lornetkę, dzięki czemu udało nam się dostrzec skaczącą wiewiórkę, stukającego dzięcioła i kukającą kukułkę. Wiemy, że te wysokie drzewa to świerki, brzozy, sosny</p>
<p>6. Odpoczynek pod drzewami. Rysowanie kredkami wybranego drzewa.</p>	<p>Uczniowie wybierają dowolne drzewo. Rysują kredkami drzewo.</p>
<p>7. Zabawa „Leśne głosy”. Polega ona na odgadywaniu naśladowanych głosów lasu. Osoba, która nie odgadnie daje fant.</p>	<p>Uczniowie stoją w kręgu. Wybrany uczeń naśladuje dowolnie wybrany odgłos lasu (może to być odgłos zwierza, szum drzew, szelest liści itp.) U: Ku- ku, ku-ku- to kukulka U: Szu...- szum drzew U: Stuk- puk- to na pewno dzięcioł, itd.</p>
<p>8. Zbieranie leśnych skarbów do torebek foliowych.</p>	<p>Każdy uczeń indywidualnie poszukuje leśnych skarbów w postaci ciekawych gałązek, fragmentów kory, szyszek, żołądździ, owoców runa leśnego, liści, porzuconego gniazda ptaków. Skarby wkłada do woreczka foliowego i zabiera do klasy.</p>
<p>9. Zabawy bieżne z pokonywaniem przeszkód. Nauczyciel w wolnej chwili może przygotować tor przeszkód wykorzystując pnie i konary drzew.</p>	<p>Uczniowie swobodnie biegają po pokonując napotkane przeszkody. Skaczą przez pnie, konary, wyskakują i zeskakują z pni.</p>
<p>10. Podsumowanie. Dłuższe wypowiedzi uczniów na temat: „Jaką ważną rolę odgrywa las w środowisku?”</p>	<p>Uczniowie na podstawie obserwacji z wycieczki i własnych doświadczeń wymieniają korzyści płynących z lasu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Drzewa produkują tlen potrzebny człowiekowi i zwierzętom do oddychania;</i> • <i>Las oczyszcza zatrute środowisko;</i> • <i>Las to dom zwierząt, tam znajdują pokarm i schronienie;</i> • <i>Las to miejsce wypoczynku dla ludzi</i> • <i>W lesie znajdujemy pyszności w postaci: malin, jagód, jeżyn, grzybów, poziomek.</i>
<p>11. Powrót do szkoły. Złożenie rysunków, dzienników przyrody oraz skarbów w kąciku przyrody.</p>	<p>Uczniowie wkładają do szafy swoje prace i dzienniki przyrody. Natomiast leśne skarby wkładają do przygotowanych koszyków i układają w kąciku przyrody</p>

Temat dnia drugiego: *Najpiękniejszy pałac (3 godz. lekcyjne)*

Cele kształcenia i wychowania	Treści i pojęcia kluczowe	Opis standardów osiągnięć ucznia. Uczeń potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Wzbogacanie słownictwa związanego z przyrodą; • Wdrażanie do cichego czytania ze zrozumieniem • Rozwijanie umiejętności logicznego rozumowania poprzez rozwiązywanie zadań tekstowych; • Wdrażanie do umiejętnego wykorzystania doświadczenia zdobytego podczas wycieczki; • Kształtowanie umiejętności ilustrowania tekstu muzyką; • Wdrażanie do zapamiętania warstwowej budowy lasu oraz roślin tych warstw; • Badanie składników ściółki leśnej • Pogłębienie umiejętności czytania z podziałem na role; • Rozwijanie rozumienia znaczenia lasu w życiu człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Warstwy roślinności w lesie; • Drzewa i krzewy leśne; • Rośliny runa leśnego; • Ściółka leśna, próchnica; • Ciche czytanie ze zrozumieniem; • Różne sposoby dodawania liczb dwucyfrowych z przekroczeniem progu dziesiętkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić swoje wrażenia po wysłuchaniu nagrania odgłosów lasu • wymienić warstwy roślinności w lesie i potrafi podać przykłady roślin każdej z warstw; • określić rolę ściółki; • wykorzystać zebrane skarby do uzupełnienia makiety lasu; • czytać ze zrozumieniem; • czytać z podziałem na role; • wykorzystać tekst do przedstawienia zmian zachodzących jesienią w lesie; • przeprowadzić analizę zadania tekstowego; • rozwiązywać zadania z treścią; • współpracować w grupie; • zilustrować muzyką i rekwizytami treść opowiadania

Metody:

- *słowna- rozmowa, praca z tekstem*
- *praktycznego działania*
- *oglądowe*
- *improwizacja*

Formy pracy:

- *grupowa zróżnicowana;*
- *indywidualna jednolita i zróżnicowana*

- *zbiorowa jednolita*

Pomoce dydaktyczne:

Taśma magnetofonowa z nagraniem odgłosów lasu, ilustracja „Las jesienią”, karta pracy, zebrane w lesie skarby, wykonana w klasie II makieta lasu, schemat warstwowej budowy lasu- puzzle do ułożenia na tablicy, kartoniki z nazwami roślin i warstw lasu, instrumenty perkusyjne, folia aluminiowa

Tok lekcji

WSTĘP: Zajęcia tematycznie nawiązują do wycieczki i są kontynuacją realizowanych treści związanych z blokiem tematycznym pt.: Las nas zauroczył

Uczniowie podzieleni są na pięcioosobowe grupy. W każdej grupie znajduje się przedstawiciel z grup badających warstwy lasu (wycieczka do lasu). Karty pracy dla uczniów w załączeniu.

Przebieg zajęć, komentarz metodyczny	Czynności uczniów (przewidywane odpowiedzi uczniów)											
1. Wysłuchanie nagrania odgłosów lasu z taśmy magnetofonowej. Na tablicy znajduje się duża ilustracja pt.: Las jesienią.	<p>Uczniowie wysłuchują nagrania i zapoznają się z ilustracją. Następnie przedstawiają słownie swoje wrażenia wzrokowo-słuchowe:</p> <p><i>U: Kiedy słuchałem nagrania przypomniła mi się nasza wczorajsza wycieczka do lasu. Było tak pięknie. Mogliśmy usłyszeć, co ma do powiedzenia las. Słyszeliśmy odgłosy leśnych ptaków, szum drzew. Jesienią w lesie jest kolorowo. Kiedy słuchałem nagrania i patrzyłem na ilustracje miałem wrażenie, że jestem w lesie.</i></p>											
2. Praca z tekstem. Ciche czytanie ze zrozumieniem tekstu pt.: „Las jesienią”- część I. Podkreślenie charakterystycznych zjawisk zachodzących w lesie jesieni i zapisanie ich w tabeli (praca w grupach).	<p>Uczniowie po cichu czytają tekst- część I (Karta pracy nr 1 zad.1) podkreślają cechy lasu jesiennego. W grupach wypełniają tabelkę (zad. 2) korzystając z tekstu i z doświadczeń zdobytych podczas wycieczki do lasu.</p> <table border="1" data-bbox="587 1529 1378 1899"> <thead> <tr> <th colspan="2">Charakterystyczne cech jesiennego lasu</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="8" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Las jesienią</td> <td>• <i>Dojrzewają leśne owoce.</i></td> </tr> <tr> <td>• <i>Z szyszek wysypują się nasiona.</i></td> </tr> <tr> <td>• <i>Kwitną wrzosy.</i></td> </tr> <tr> <td>• <i>Z drzew opadają liście.</i></td> </tr> <tr> <td>• <i>Z dębów spadają żołędzie.</i></td> </tr> <tr> <td>• <i>Z leszczyny spadają orzechy.</i></td> </tr> <tr> <td>• <i>Jarzębina mieni się czerwonymi jagodami.</i></td> </tr> <tr> <td>• <i>Po deszczu pojawiają się grzyby.</i></td> </tr> </tbody> </table> <p>Głośno odczytują zapisane zdania.</p>	Charakterystyczne cech jesiennego lasu		Las jesienią	• <i>Dojrzewają leśne owoce.</i>	• <i>Z szyszek wysypują się nasiona.</i>	• <i>Kwitną wrzosy.</i>	• <i>Z drzew opadają liście.</i>	• <i>Z dębów spadają żołędzie.</i>	• <i>Z leszczyny spadają orzechy.</i>	• <i>Jarzębina mieni się czerwonymi jagodami.</i>	• <i>Po deszczu pojawiają się grzyby.</i>
Charakterystyczne cech jesiennego lasu												
Las jesienią	• <i>Dojrzewają leśne owoce.</i>											
	• <i>Z szyszek wysypują się nasiona.</i>											
	• <i>Kwitną wrzosy.</i>											
	• <i>Z drzew opadają liście.</i>											
	• <i>Z dębów spadają żołędzie.</i>											
	• <i>Z leszczyny spadają orzechy.</i>											
	• <i>Jarzębina mieni się czerwonymi jagodami.</i>											
	• <i>Po deszczu pojawiają się grzyby.</i>											
3. Wspólne wykonanie makiety lasu. (Uczniowie wy-	Do kącika przyrody, gdzie ustawiona jest makieta lasu uczniowie przynoszą leśne skarby (szyszki, gałązki, frag-											

<p>konali makietę lasu w klasie drugiej, wykorzystujemy ją omawiając poszczególne pory roku, uzupełniając o charakterystyczne elementy)</p>	<p>menty kory, kolorowe liście, porzucone gniazdo ptaków, gałązki jarzębiny i czarnego bzu oraz grzyby).</p>
<p>4. Głośne czytanie tekstu Pt.: „Las jesienią” część II. Nawiązanie do warstwowej budowy lasu. Układanie z puzzli schematu warstwowej budowy lasu i umieszczenie go na tablicy. Porównywanie schematu z ilustracją w podręczniku na s.42.</p>	<p>Wybrany uczeń głośno odczytuje tekst pt.: „Las jesienią” część II. Przypominają sobie również poczynione na wybieżce obserwacje, korzystają ze swoich notatek w Dziennikach obserwacji. Uczniowie dochodzą do wniosku, że rośliny leśne uporządkowane są w określony sposób, że rośliny są od siebie uzależnione: <i>U: Tam gdzie dociera mało światła mogą rosnąć rośliny lubiące cień lub takie, które rozwijają się wczesną wiosną, kiedy drzewa liściaste pozbawione są liści.</i> <i>U: Na nasłonecznionych polanach śródleśnych rosną maliny, leszczyny oraz jeżyny.</i></p>
<p>5. Próba nazywania roślin w odpowiedniej warstwie lasu i podpisywanie kartonikami. Uczniowie przez cały czas korzystają z notatek wykonanych podczas obserwacji poczynionych w lesie.</p>	<p>Uczniowie nazywają rośliny poszczególnych warstw lasu zaczynając od runa leśnego. Do tablicy podchodzi uczeń, który korzystając ze swoich notatek podpisuje kartonikami schemat: <i>U: jagody, poziomki, grzyby, paprocie</i> Inny uczeń podpisuje rośliny znajdujące się w podszycie <i>U: leszczyna, jarzębina, czarny bez, sosienka</i> Kolejno korony drzew: <i>U: sosny świerki, buki, brzozy</i></p>
<p>6. Zabawa muzyczno-ruchowa pt. „Gawron”</p>	<p>Uczniowie stoją w kole. W środku koła znajduje się uczeń - gawron. Wszyscy śpiewają piosenkę o gawronie, jednocześnie wykonują określone ruchy zgodnie z treścią piosenki.</p>
<p>7. Doświadczalne zbadanie ściółki leśnej. Każdy zespół otrzymuje ściółkę leśną i przy pomocy lupy bada jej skład.</p>	<p>W grupach badają składniki ściółki leśnej przyniesionej z lasu. Wyniki swoich badań zapisują w karcie pracy zad.3. Zad. 3 Uzupełnij zdanie: W skład ściółki wchodzi: <i>Przegnile liście, igły, gałęzie, szczątki obumarłych roślin</i></p>
<p>8. Udzielenie odpowiedzi na pytanie: Jaka jest rola ściółki leśnej?</p>	<p><i>U: Ściółka jest mokra, dużo w niej wody, to bardzo dobre podłoże dla grzybów, paproci i innych roślin.</i></p>
<p>9. Rozwiązywanie zadań tekstowych. Analiza zadania. Rozwiązywanie zadań w KM nr 15</p>	<p>Uczniowie analizują i rozwiązują zadanie: Wiewiórki Kasia i Ania zbierały orzechy. Kasia zebrała 26, a jej koleżanka o 27 orzechów więcej. Ile orzechów nazbierały razem? Dane : ..... Kasia .....26..... Ania .....26+27..... szukane: ..... Razem..... Rozwiązanie .....26+(26+27)=26+53= 79..... Odpowiedź ....Razem nazbierały 79 orzechów.....</p>

<p>10. Ilustrowanie muzyką (instrumenty perkusyjne) czytanego z podziałem na role tekstu „Najpiękniejszy pałac”- podręcznik s.41.</p>	<p>Uczniowie czytają tekst z podziałem na role, pozostali otrzymują instrumenty perkusyjne i tworzą muzykę do opowiadania. Np.: stukanie dzięcioła- pałeczki drewniane; Fontanna- szeleszczenie folią aluminiową</p> <p>Dzieci tworzą las słowem i muzyką, można również wykorzystać nagranie odgłosów lasu.</p>
<p>11. Podsumowanie. Zapisanie w zeszytach przyrodniczych następujących pytań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co zmieniło się jesienią w lesie? • Jakie są warstwy lasu? • Wymień składniki ściółki. • Jaką rolę pełni ściółka? <p>Na zadanie domowe należy udzielić pisemnej odpowiedzi.</p>	<p>Uczniowie zapisują pytania w zeszytach przyrodniczych.</p> <p>W domu udzielają pisemnej odpowiedzi.</p>

Bibliografia:

Scenariusze zajęć integralnych dla klas 1-3. Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Poznaniu. Poznań 1998

Konieczna A. Grodzka- Jurczyk E.: Wesoła Szkoła. Przewodnik metodyczny. część 1. Warszawa 2001

Wykaz wykorzystanych tekstów:

„Las jesienia” w: Scenariusze zajęć integralnych dla klas 1-3 WOM w Poznaniu. Poznań 1998 s.150

Polecenia dla grup:

Gr. I- Odkryj łopatką ściółkę i zaobserwuj i zanotuj, co się w niej znajduje, jakie zwierzęta tam żyją. Wykorzystaj do obserwacji lupę. Zbierz trochę ściółki do woreczka.

GR. II – Zaobserwuj i zanotuj, jakie zwierzęta znajdują się wśród mchów, paproci i grzybów. Możesz wykorzystać lupę.

GR. III- Rozpoznaj krzewy i młode drzewka oraz zamieszkujące tam zwierzęta. Zanotuj swoje obserwacje.

GR. IV- Obserwuj korony drzew (wykorzystaj lornetkę). Rozpoznaj rodzaje drzew i zwierzęta. Zapisz swoje obserwacje

KARTA PRACY NR 1

Zad.1

Przeczytaj uważnie tekst.

Część I

Las jesienią

Jesienią w lasach zachodzą duże zmiany. Dojrzewają leśne owoce, z szyszek wysypują się nasiona, kwitną wrzosi. Wraz z nastającymi chłodami, z jesiennymi wichurami i deszczami opadają liście z drzew. Kwiatów jest coraz mniej. Dojrzewają owoce wielu roślin. Z dębów spadają żołędzie, z leszczyny orzechy. Po deszczu pojawiają się grzyby: borowiki, koźlarze, muchomory.

Zad. 2

Uzupełnij tabelę

Charakterystyczne cech jesiennego lasu	
Las jesienią	

Część II

Las jesienią

Tak jak w innych środowiskach, rośliny leśne występują w pewien uporządkowany sposób. W lasach, gdzie rosną drzewa o zwartych koronach, do ziemi dociera mało światła. Mogą tu rosnąć rośliny lubiące cień lub rośliny, które rozwijają się w początkach wiosny, kiedy jeszcze drzewa liściaste pozbawione są liści. W lasach świerkowych przepuszczających do ziemi mało światła, runo leśne jest ubogie i często składa się z mchów i porostów. Lasy sosnowe i mieszane są dużo bardziej widne. Na nasłonecznionych polanach śródleśnych rosną maliny, leszczyny oraz jeżyny tworząc splątane zarośla.

Zad. 3

Uzupełnij zdani:

W skład ściółki leśnej wchodzi:

.....
.....
.....
.....

Zad. 4

Przeanalizuj i rozwiąż zadanie.

Wiewiórki Kasia i Ania zbierały orzechy. Kasia zebrała 26, a jej koleżanka o 27 orzechów więcej. Ile orzechów nazbierały razem?

Dane

Szukane:

Kasia .....

Ania .....

Razem.....

Rozwiązanie .....

Odpowiedź .....